

Prof. Dr.
Zehra ODYAKMAZ

Ümit KAYMAK

İsmail ERCAN

THEMIS

ANAYASA HUKUKU

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM ANAYASA HUKUKUNA GİRİŞ

I.	ANAYASA HUKUKU	1
II.	ANAYASA KAVRAMI.....	1
III.	ANAYASACILIK DÜŞÜNCESİ VE DOĞUŞU	1
IV.	ANAYASA TÜRLERİ	2
	A. Yazılı Anayasa - Yazısız Anayasa Ayırımı.....	2
	B. Yumuşak Anayasa - Sert Anayasa Ayırımı.....	2
	C. Kazuistik Anayasa - Çerçeve Anayasa	3
V.	ANAYASAL DEVLET - ANAYASALI DEVLET	3

İKİNCİ BÖLÜM TÜRK ANAYASA TARİHİ

I.	OSMANLI İMPARATORLUĞU DÖNEMİ	5
	A. Meşrutiyet Öncesi Dönem	5
	1. Sened-i İttifak	5
	2. Tanzimat ve İslahat Fermanları.....	6
	B. 1876 Anayasası (Birinci Meşrutiyet).....	8
	1. Anayasanın Hazırlanışı.....	8
	2. Temel Hükümleri	8
	3. Anayasanın Uygulanması ve Yürürlüğünün Sona Ermesi.....	10
	C. Anayasada 1909 Yılı Değişiklikleri (İkinci Meşrutiyet)	10
	1. İkinci Meşrutiyetin Başlaması	10
	2. 1909 Yılı Anayasa Değişiklikleri	10
	3. Anayasa Değişikliklerinin Uygulanması.....	11
II.	MİLLİ MÜCADELE DÖNEMİ	11
	A. Milli Mücadele Döneminin Başlaması ve TBMM.....	11
	B. 1921 Anayasası (Teşkilatı Esasiye Kanunu) ve Özellikleri.....	12
	C. Saltanatın Kaldırılması.....	13

D. Anayasada 1923 Yılında Yapılan Değişiklikler	13
E. Hilafetin Kaldırılması	14
III. 1924 ANAYASASI	14
A. Kabulü	14
B. Hükümet Sistemi	14
C. 1924 Anayasasının Uygulanması	14
IV. 1961 ANAYASASI	15
A. 27 Mayıs 1960 Askeri Müdahalesi ve Milli Birlik Komitesi	15
B. Kurucu Meclis.....	15
1. Milli Birlik Komitesi.....	15
2. Temsilciler Meclisi	16
C. 1961 Anayasasının Temel Özellikleri	16
D. 1961 Anayasasının Uygulanması	17
1. 12 Mart Muhtırası	17
2. Anayasa Değişiklikleri	17

ÜÇUNCÜ BÖLÜM 1982 ANAYASASI

I. ANAYASANIN HAZIRLANMASI	19
A. Askeri Müdahale (12 Eylül Darbesi)	19
B. Kurucu Meclis.....	19
C. Anayasanın Kabulü	19
II. 1982 ANAYASASININ GENEL ÖZELLİKLERİ	20
A. Kazuistik Yöntemle Hazırlanmıştır.....	20
B. Sert (Katı) Bir Anayasadır.....	20
C. Devlet Otoritesini Güçlendirmiştir.....	20
D. Az Katılımcı Demokrasi Modelini Benimsemiştir.	21
E. Siyasal Tıkanıklıkları Giderici Çözümleri Benimsemiştir.	21
III. İKİ ANAYASANIN KARŞILAŞTIRILMASI.....	22
A. Anayasaların Benzerlikleri	22
B. Anayasalar Arasındaki Farklar	22
IV. KARŞILAŞTIRMALI OLARAK 1924, 1961 ve 1982 ANAYASALARI	23
V. 1982 ANAYASASININ TEMEL İLKELERİ	31
A. Anayasanın Değiştirilemeyecek Hükümleri	31
B. Cumhuriyetçilik	31
C. Başlangıç Kısmında Belirtilen Temel İlkeler	32
D. Atatürk Milliyetçiliğine Bağlı Devlet	33

E. Demokratik Devlet	33
1. Genel Olarak.....	33
2. Seçim İlkeleri	33
a. Genel Oy	34
b. Seçimlerin Serbestliği	35
c. Eşit Oy.....	35
d. Tek Dereceli Seçim.....	35
e. Gizli Oy ve Açık Sayım ve Döküm	35
f. Seçimlerin Yargı Organlarının Yönetim ve Denetiminde Yapılması	35
aa. Genel Olarak.....	35
bb. Yüksek Seçim Kurulu.....	36
cc. İl ve İlçe Seçim Kurulları	37
dd. Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulu.....	37
F. Laiklik	37
G. Hukuk Devleti.....	38
1. Kuvvetler Ayrılığı.....	38
2. Temel Hakların Güvence Altına Alınması	38
3. Yasama İşlemlerinin Yargısal Denetimi	38
4. İdari İşlemlerin Yargısal Denetimi ve İdarenin Mali Sorumluluğu.....	39
5. Yargı Bağımsızlığı	39
6. Kanuni Hakim Güvencesi	39
7. Hukukun Genel İlkelerine ve Ceza Hukukunun Evrensel İlkelerine Bağlılık....	40
H. Sosyal Devlet	40
I. Eşitlik İlkesi	41
VI. ANAYASADA TEMEL HAKLAR ve HÜRRİYETLER (İnsan Haklarına Saygılı Devlet).....	42
A. 1982 Anayasasının Genel Yaklaşımı.....	42
1. Hak ve Ödev Niteliği	42
2. Pozitif Hak Anlayışı	42
3. Temel Hak ve Ödevlerin Türleri	42
B. Temel Hakların Sınırlanması	43
C. Temel Hakların Kötüye Kullanılamaması	45
D. Temel Hakların Kullanılmasının Durdurulması	45
E. Temel Hakların Türleri	47
VII. TEMEL HAKLAR ve ÖDEVLERDE İÇERİK	49
A. Kişinin Hakları ve Ödevleri.....	49
1. Kişinin Dokunulmazlığı, Maddi ve Manevi Varlığı.....	49
2. Zorla Çalıştırma Yasağı.....	49
3. Kişi Hürriyeti ve Güvenliği.....	50
4. Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması.....	51

a. Özel Hayatın Gizliliği	51
b. Konut Dokunulmazlığı	53
c. Haberleşme Hürriyeti	53
5. Yerleşme ve Seyahat Hürriyeti.....	54
6. Din ve Vicdan Hürriyeti	55
7. Düşünce ve Kanaat Hürriyeti	56
8. Düşünceyi Açıklama ve Yayma Hürriyeti.....	56
9. Bilim ve Sanat Hürriyeti	57
10. Basın ve Yayılma İlgili Hükümler	57
a. Basın Hürriyeti	57
b. Süreli ve Süresiz Yayın Hakkı	57
c. Basın Araçlarının Korunması	58
d. Kamu Tüzel Kişilerinin Elindeki Basın Dışı Kitle Haberleşme Araçlarından Yararlanma Hakkı	58
e. Düzeltme ve Cevap Hakkı	58
11. Toplantı Hak ve Hürriyetleri.....	58
a. Dernek Kurma Hürriyeti.....	58
b. Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkı.....	59
12. Mülkiyet Hakkı.....	59
13. Hakların Korunması ile İlgili Hükümler	59
a. Hak Arama Hürriyeti	59
b. Kanuni Hakim Güvencesi	60
c. Suç ve Cezalara İlişkin Esaslar	60
14. İspat Hakkı	60
15. Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması	61
B. Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler	61
1. Ailenin Korunması ve Çocuk Hakları	61
2. Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi	62
3. Kamu Yararı	62
a. Kıyılardan Yararlanması	62
b. Toprak Mülkiyeti	62
c. Kamulaştırma	62
d. Devletleştirme ve Özelleştirme	63
4. Çalışma ve Sözleşme Hürriyeti	63
5. Çalışma ile İlgili Hükümler	63
a. Çalışma Hakkı ve Ödevi.....	63
b. Çalışma Şartları ve Dinlenme Hakkı	63
c. Sendika Kurma Hakkı	64
6. Toplu İş Sözleşmesi, Grev Hakkı ve Lokavt.....	64
a. Toplu İş Sözleşmesi ve Toplu Sözleşme Hakkı	64

b. Grev Hakkı ve Lokavt	65
7. Ücrette Adalet Sağlanması	66
8. Sağlık, Çevre ve Konut	66
a. Sağlık Hizmetleri ve Çevrenin Korunması	66
b. Konut Hakkı.....	66
9. Gençlik ve Spor.....	66
a. Gençliğin Korunması.....	66
b. Sporun Geliştirilmesi ve Tahkim	66
10. Sosyal Güvenlik Hakları.....	66
a. Sosyal Güvenlik Hakkı	66
b. Sosyal Güvenlik Bakımından Özel Olarak Korunması Gerekenler.....	67
c. Yabancı Ülkelerde Çalışan Türk Vatandaşları.....	
	67
11. Tarih, Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması	67
12. Sanatın ve Sanatçının Korunması	67
13. Devletin İktisadi ve Sosyal Ödevlerinin Sınırları.....	67
C. Siyasi Haklar ve Ödevler	
(Aktif Statü Hakları - Katılma Hakları).....	67
1. Türk Vatandaşlığı	67
2. Seçme, Seçilme ve Siyasi Faaliyyette Bulunma Hakları	68
3. Parti Kurma, Partilere Girme ve Partilerden Çıkma Ve Siyasi Partilerin Uyacakları Esaslar	69
a. Siyasi Partilerin Kuruluşu	69
b. Siyasi Partilere Üyelik	69
c. Siyasi Partilere Getirilen Yasaklar	70
4. Siyasi Partilerin Tüzel Kişiğillerinin Sona Ermesi	71
a. Siyasi Partilerin Kapanma Kararı.....	71
b. Siyasi Partilerin Kapatılması.....	71
c. Siyasi Partilere İlişkin 2001 ve 2010 Yılı Anayasa Değişiklikleri.....	72
d. Siyasi Partilere Devlet Yardımı.....	72
e. Siyasi Partilerin Mali Denetimi.....	73
5. Kamu Hizmetine Girme Hakkı Ve Mal Bildirimi	73
aa. Hizmete Girme	73
bb. Mal Bildirimi	73
6. Vatan Hizmeti	73
7. Vergi Ödevi	74
8. Dilekçe, Bilgi Edinme ve Kamu Denetçisine Başvurma Hakkı.....	74

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YASAMA

I.	YASAMA FONKSİYONU	77
A.	Yasama Fonksiyonu ve Niteliği Yönünden Yasama İşlemleri.....	77
1.	Kanun	78
a.	Maddi Kanun.....	78
b.	Şekli Kanun	78
B.	Yasama Fonksiyonunun Genelligi ve İlkelligi	79
1.	Yasama Yetkisinin Genelligi (Sınırsızlığı).....	79
2.	Yasama Yetkisinin İlkelligi (Asliliği)	80
C.	Yasama Yetkisinin Devredilemezliği	81
II.	YASAMA İŞLEMLERİNDE USUL	81
A.	Kanunlar	81
1.	Teklif	81
2.	Görüşme.....	82
3.	Kabul.....	83
4.	Yayım	83
5.	Geri Gönderme ve Yeniden Kabul.....	83
6.	Yürürlük	86
B.	Parlamento Kararları ve Parlamento Kararlarının Şekli Kanunlardan Ayrılması ...	87
1.	Genel Olarak.....	87
2.	Parlamento Kararlarının Şekli Kanunlardan Ayrılması	87
C.	TBMM İçtüzüğü	89
III.	TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNİN KURULUŞU	90
IV.	TBMM SEÇİMLERİ	91
A.	Seçim Dönemi	91
B.	Seçimlerin Yenilenmesi	91
C.	Seçimlerin Geriye Bırakılması.....	94
D.	Ara Seçim	94
V.	SEÇİM SİSTEMLERİ	96
A.	Genel Olarak.....	96
B.	Seçim Sistemleri	96
1.	Çoğunluk Sistemleri	96
a.	Tek İsimli Tek Turlu Çoğunluk (Dar Bölge) Sistemi	97
b.	Tek İsimli İki Turlu Çoğunluk Sistemi	97
c.	Listeli Çoğunluk Sistemi	97
2.	Nispi (Orantılı) Temsil Sistemi	97
a.	Ulusal Düzeyde Nispi Temsil	97

b. Seçim Çevresi Düzeyinde Nispi Temsil	97
c. Artık Oylar Sorunu	97
3. Türkiye'de Uygulanan Seçim Sistemi	98
4. Türkiye'de Uygulanan Seçim Sistemine İlişkin Pratik Örnekler	99
VI. TBMM ÜYELERİ (MİLLETVEKİLLERİ)	101
A. Milletvekili Seçilme Yeterliliği.....	101
1. Türk vatandaşı olmak	101
2. Yirmi beş yaşını doldurmuş olmak.....	101
3. En az ilkokul mezunu olmak	101
4. Askerlik hizmetini yapmış olmak	101
5. Kısıtlı olmamak	101
6. Kamu hizmetinden yasaklı olmamak.....	101
7. Taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis cezası almamış olmak.....	101
8. Ağır hapisle mahkum olmamak.....	102
9. Belli suçlardan hüküm giymemiş olmak	102
B. Milletvekillik Sifatının Kazanılması ve Andiçme.....	104
C. Milletin Temsili İlkesi	104
D. Milletvekilliğiyle Bağdaşmayan İşler.....	105
E. Parlamenten Muafiyetler (Yasama Bağışıklığı).....	106
1. Yasama Sorumsuzluğu (Mutlak Dokunulmazlık).....	106
2. Yasama Dokunulmazlığı (Nispi Dokunulmazlık)	107
a. Genel Olarak	107
b. Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması.....	108
c. Yasama Dokunulmazlığının Geçerli Olmadığı Durumlar	108
aa. Ağır Cezayı Gerektiren Suçüstü Hali	108
bb. Seçimden Önce Soruşturmasına Başlanılmış Olmak Kaydıyla Anayasanın 14. Maddesindeki Eylemlere İlişkin Durumlar	108
d. Yasama Dokunulmazlığının Diğer Sonuçları.....	109
F. Milletvekilliğinin Düşmesi	111
1. Genel Olarak.....	111
2. Milletvekilliğinin Düşmesi Sebepleri ve İzlenen Usul.....	111
a. İstifa	111
b. Kesin Hüküm Giyme veya Kısıtlanması Hali.....	111
c. Milletvekilliği ile Bağdaşmayan Bir Görev veya Hizmeti Sürdürmekte Israr Etmek.....	111
d. Meclis Çalışmalarına Özürsüz veya İzinsiz Olarak Bir Ay İçerisinde Toplam Beş Birleşim Günü Katılmamak	112
3. Kaldırılan Hükümler.....	112
4. Kararlara İtiraz	113

G. Milletvekillerinin Mali Statüsü	113
VII. TBMM'NİN İÇ YAPISI ve ÇALIŞMA DÜZENİ	113
A. Türkiye Büyük Millet Meclisinin İç Yapısı.....	114
1. Başkanlık Divanı.....	114
a. Kuruluşu ve Görev Süresi	114
b. TBMM Başkanının Seçimi	114
c. TBMM Başkanının Görev ve Yetkileri.....	115
2. Meclis Siyasi Parti Grupları	115
a. Siyasi Parti Grubu.....	115
b. Yetkileri	116
c. Yasak İşler	116
3. Danışma Kurulu	116
4. Komisyonlar.....	117
B. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Çalışma Düzeni	117
1. Meclisin Toplanması, Tatili ve Ara Verme	117
2. Olağanüstü Toplantı.....	118
3. Toplantı ve Karar Yeter Sayıları	118
a. Toplantı Yeter Sayısı.....	118
b. Karar Yeter Sayısı	119
c. Asgari Karar Yeter Sayısı	120
d. Özel Çoğunluklar	120
4. Mecliste Oylama Usulleri.....	122
a. İşaretle Oylama.....	122
b. Açık oylama.....	122
c. Gizli oylama.....	122
VIII. TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNİN GÖREV ve YETKİLERİ	123
A. Genel Olarak.....	123
B. Milletlerarası Antlaşmalara İlişkin Hükümler	123
C. Savaş Hali İlanı ve Silahlı Kuvvet Kullanılmasına İzin Verme Yetkisi	124
D. Bütçe ve Kesin Hesap Kanun Tasarılarının Kabulü	124
1. Bütçenin Hazırlanması.....	125
2. Bütçenin Görüşülmesi	125
3. Bütçelerde Değişiklik Yapılabilme Esasları	125
4. Kesinhesap	126
E. Meclisin Bilgi Edinme ve Denetim Yolları	126
1. Soru	126
2. Genel Görüşme.....	127
3. Meclis Araştırması	127
4. Meclis Soruşturması	128

5. Gensoru	129
------------------	-----

BEŞİNCİ BÖLÜM YÜRÜTME

I. YÜRÜTME FONKSİYONUNUN NİTELİĞİ	133
II. İDARENİN DÜZENLEYİCİ İŞLEMLERİ.....	134
A. Kanun Hükmünde Kararnameler	134
1. Yetki Yönünden.....	134
2. Yetki Kanunu Yönünden.....	134
3. Konu Yönünden	136
4. Denetim Yönünden.....	136
5. Şekil ve Usul Kuralları	136
B. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi.....	138
C. Tüzük	138
D. Yönetmelik	138
III. YÜRÜTME ORGANLARI	138
A. Cumhurbaşkanı	139
1. Seçimi	139
2. Tarafsızlığı	143
3. Sorumsuzluğu	143
4. Görev ve Yetkileri.....	144
5. Cumhurbaşkanına Vekalet.....	148
6. Cumhurbaşkanlığı Örgütü.....	148
a. Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği	148
b. Devlet Denetleme Kurulu	148
B. BAKANLAR KURULU.....	149
1. Bakanlar Kurulunun Kuruluşu	149
2. Bakanlar Kurulunun Yapısı	150
3. Bakanlıkların Kurulması ve Bakanlar.....	151
4. Bakanların Sorumluluğu	151
5. Geçici Bakanlar Kurulu.....	152
IV. OLAĞANÜSTÜ YÖNETİM USULLERİ.....	152
A. Olağanüstü Hal	153
B. Sıkıyönetim.....	153
C. Karşılaştırma.....	155
1. İdari Aşama.....	156
2. Yasama Aşaması	157

V. BAŞKOMUTANLIK ve GENELKURMAY BAŞKANLIĞI.....	157
---	-----

ALTINCI BÖLÜM

YARGI

I. YARGI YETKİSİ ve TARİHÇE.....	159
II. MAHKEMELERİN BAĞIMSIZLIĞI ve HAKİMLİK GÜVENCESİ	159
III. HAKİMLER ve SAVCILAR YÜKSEK KURULU.....	160
A. Kuruluşu	160
B. Organları	161
1. Başkanlık.....	161
2. Genel Kurul.....	162
3. Daireler	162
4. Genel Sekreterlik	163
5. Teftiş Kurulu.....	163
C. Üyelik	163
D. Görevleri	163
E. Kararlara Karşı Yeniden İnceleme, İtiraz ve Yargı Yolu	164
F. Karşılaştırma	165
IV. ANAYASADA YARGIYA İLİŞKİN DİĞER HÜKÜMLER	166
V. YÜKSEK MAHKEMELER	166
A. Anayasa Mahkemesi.....	167
B. Yargıtay.....	167
C. Danıştay.....	167
D. Askeri Yargıtay	167
E. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi	168
F. Uyuşmazlık Mahkemesi.....	168
VI. ASKERİ YARGI	169
VII. SAYIŞTAY.....	170
VIII. ANAYASA MAHKEMESİ	170
A. Kuruluşu	171
B. Üyelik	172
C. Çalışma ve Yargılama Usulü	173
D. Anayasa Mahkemesinin Görevleri.....	174
1. Bireysel Başvuruları Karara Bağlamak (2010 yılı Anayasa değişikliğiyle)	175
2. Yüce Divan Sifatıyla Yargılama Yapmak.....	175
3. Siyasi Partilerin Kapatılmasına ve Devlet Yardımından Yoksun Bırakılmasına İlişkin Davalara Bakmak.....	176

4. Siyasi Partilerin Mal Edinimlerini ve Mali Denetimini Yapmak	176
5. Milletvekillerinin yasama dokunulmazlıklarının kaldırılmasına veya üyeliklerinin düştüğüne TBMM tarafından karar verilmesi hallerinde, ilgili milletvekili veya bir diğer milletvekilinin iptal istemlerini karara bağlamak	176
6. Uyuşmazlık Mahkemesine başkanlık edecek üyesi, kendi üyeleri arasından görevlendirmek.....	176
E. Anayasa Mahkemesi Kararlarında Gerekli Çoğunluklar.....	177
F. Karşılaştırma.....	177
IX. ANAYASA YARGISI.....	178
A. Genel Olarak.....	178
B. Anayasal Denetimde Ölçü Normlar (Anayasallık Bloku).....	179
C. Anayasaya Uygunluk Denetiminin Konusu	179
1. Kanunlar	179
2. Kanun Hükmünde Kararnameler	180
3. Türkiye Büyük Millet Meclisi İctüzyü	180
4. Anayasa Değişiklikleri	180
D. Anayasaya Yargılamasına Tabi Olmayan Normlar.....	180
E. Anayasaya Uygunluk Denetiminin Kapsamı	181
1. Esas Bakımından Denetim	181
2. Şekil Bakımından Denetim	181
F. Anayasa Yargısında İlk İnceleme.....	183
1. İptal Davasında Dilekçede Bulunması Gereken Hususlar.....	183
2. İtiraz Başvurusu Kararında Bulunması Gereken Hususlar	184
G. Anayasaya Uygunluk Denetiminde Başvuru Yolları	184
1. İptal Davası (Soyut Norm Denetimi)	184
2. İtiraz Yolu (Somut Norm Denetimi)	186
a. Görülmekte Olan Dava	186
b. Merciin Mahkeme Niteliğini Taşıması.....	187
c. Davada Uygulanacak Norm	187
d. İddianın Ciddiliği	187
3. İptal Davası ile İtiraz Yolunun Karşılaştırılması	188
H. Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru	189
I. Anayasa Mahkemesi Kararlarının Özellikleri	190
1. Anayasa Mahkemesinin Bütün Kararları İçin Geçerli Olan Özellikler	190
a. Anayasa Mahkemesi Kararları Kesinliği ve Bağlayıcılığı.....	190
b. Anayasa Mahkemesi Kararları Herkese Karşı Etklidir.....	192
c. Anayasa Mahkemesinin Bütün Kararları Gerekçeli Olmak Zorundadır. .	192
d. Anayasa Mahkemesi ile Diğer Mahkemeler Arasında Bir Uyuşmazlık Ortaya Çıkarsa Anayasa Mahkemesi Kararları Esas Alınır. ..	192

2. Anayasa Mahkemesinin İptal Kararının Özellikleri.....	192
a. Anayasa Mahkemesinin İptal Kararları Geriye Yürümez.....	192
b. Anayasa Mahkemesinin İptal Kararları, Resmi Gazetede Yayımlandığı Tarihte Hükümlerini Doğurur.....	192
c. Anayasa Mahkemesi, İptal Ettiği Bir Normun Yürürlüğe Gireceği Tarihi Erteleyebilir.	193
d. Anayasa Mahkemesinin İptal Kararları Gerekçesi Yazılmadan Açıklanamaz.	193
e. Anayasa Mahkemesi iptal kararı verirken, kanun koyucu gibi hareketle, yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edemez.	193
f. Anayasa Mahkemesinin verdiği iptal kararı sonucunda, iptal edilen normun, bütünü uygulanamaz duruma gelirse, mahkeme istem olmasa (talep edilmemiş olsa) bile normun tamamını iptal edebilir.	193
J. Anayasa Mahkemesi İctihatlarıyla Oluşturulan Kurumlar	193
1. İptali İstenen Normun Yürürlüğünün Durdurulması	193
2. Dava Konusu İşlemin Adı ve Hukuksal Nitelemesiyle Bağlı Olmadan İnceleme Yapma	194

YEDİNCİ BÖLÜM **ANAYASANIN DEĞİŞİTİRİLMESİ**

I. ANAYASANIN DEĞİŞİTİRİLMESİ	195
A. Teklif	195
B. Görüşme Usulü, Kabul ve Yayıml	196
C. Geri Gönderme, Yeniden Kabul ve Yayıml	197
D. Anayasa Değişiklikleri ile Kanunların Karşılaştırılması	198
II. ANAYASA ve İKTİDAR TİPLERİ	199
A. Aslı Kurucu İktidar	199
B. (Türev) Kurucu İktidar.....	200
C. Kurulmuş İktidar	200
III. EGEMENLİĞİN KULLANILIŞ BİÇİMİNE GÖRE DEMOKRASI TÜRLERİ.....	200
A. Doğrudan Demokrasi	200
B. Yarı Doğrudan Demokrasi.....	200
1. Halkoylaması (Referandum)	200
2. Halk Veto	201
3. Halk Girişimi	201
C. Temsili Demokrasi	201

Ek 1
ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİ

2001 YILI ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİ	205
2002 YILI ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİ	208
2004 YILI ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİ	209
2005 YILI ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİ	211
2006 YILI ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİ	211
2007 YILI ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİ	212
2008 YILI ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİ	214
2010 YILI ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİ	215
2011 YILI ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİ	226

Ek 2
HÜKÜMET SİSTEMLERİ

I. Genel Olarak	229
II. Erkler (Kuvvetler) Birliği Sistemleri	229
A. Kuvvetlerin Yürütmeye Birleşmesi	229
1. Mutlak Monarşi	229
2. Diktatörlük	229
a. Totaliter Diktatörlük	230
b. Otoriter Diktatörlük.....	230
B. Kuvvetlerin Yasama Organında Birleşmesi	230
1. Genel Olarak	230
2. Uygulama Alanı	230
3. Temel Özellikleri	230
III. Kuvvetler Ayrılığı Sistemleri	231
A. Parlamentter Sistem.....	231
1. Genel Olarak.....	231
2. Uygulama Alanı	231
3. Temel Özellikleri	231
4. Rasyonelleştirilmiş Parlamentarizm	232
B. Başkanlık Sistemi.....	232
1. Genel Olarak	232

2.	Uygulandığı Ülkeler	233
3.	Temel Özellikleri	233
C.	Yarı Başkanlık Sistemi	233
1.	Genel Olarak.....	233
2.	Uygulama Alanı	234
3.	Temel Özellikleri	234

Ek 3
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İÇTÜZÜĞÜ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İÇTÜZÜĞÜ.....	237
--	-----